

26. Bergs A., Stein D. The role of markedness in the actuation and actualization of linguistic change // International Conference on Historical Linguistics Vancouver 1999 / Andersen H.S. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2001. – P. 79-95.
27. Biber, D., Stig J., Leech G., Conrad S., Finegan E. The Longman Grammar of Spoken and Written English. London: Longman, 1999.
28. Blevings J. P. English inflexion and derivation / The handbook of English linguistics, Blackwell publishing, 2006. – P. 507-537.
29. Bosque I., Picallo C. Postnominal adjectives in Spanish DP's / Journal of Linguistics 32, 1996. – P. 57-78.
30. Brians P. Common errors in English usage. – Washington: Franklin, Beedle & Associates, 2003. – 250p.
31. Brinton L. J. The structure of Modern English. A linguistic introduction. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company, 2000. – 335p.
32. Dabrowska E. How metaphor affects grammatical coding: The Saxon genitive in computer manuals // English language and linguistics 2. – P. 121-127.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Альона Діордієва – здобувачка кафедри англійської мови Чорноморського державного університету ім. П.Могили.
Наукові інтереси – лінгвістична типологія, теоретична граматики.

ОБ'ЄКТ ВІДЧУЖУВАНОЇ ВЛАСНОСТІ В КОНСТРУКЦІЯХ ІЗ ПРИВАТИВНИМИ ДІЄСЛОВАМИ (на матеріалі англійської та української мов)

Ольга ЗАЛУЖНА (Донецьк, Україна)

В статті розглядаються привативні дієслова з відчужуванним об'єктом власності в англійській та українській мовах. Мета статті полягає в семантичній класифікації досліджуваних одиниць згідно семантики посесивного об'єкта. У результаті проведеного дослідження були виділені дванадцять посесивних об'єктів, вісім із яких є спільними для обох мов.

The units analyzed in the article lie within the scope of English and Ukrainian privative verbs with the alienable object of possession. The objective of this research is to carry out semantic classification of the analyzed units according to the semantics of the possessed object. As a result of the analysis, twelve possessive objects have been singled out, eight out of which are shared by both languages.

1. Привативність як складна лексико-синтаксична категорія мови

1.1. Привативність є однією з універсальних категорій мови [12; 36:257-296; 33:265-267], адже вона поєднує у своїй семантичній структурі три фундаментальні лінгвістичні категорії: каузатив, посесивність та заперечення [24; 32].

Проте до теперішнього часу зміст та межі категорії привативності залишаються невизначеними, спостерігається відсутність спеціальних робіт із цієї теми. Привативні дієслова (далі ПД) дотепер не ставали об'єктом окремого вивчення, переважно виступаючи як частина досліджень з питань посесивності [1; 11; 16; 27; 28:8; 31], каузативу [26; 24; 34:43] та дієслівної семантики в цілому [7; 32; 23; 30; 35]. Недостатня вивченість питання та відсутність окремих ґрунтовних системних робіт за темою обумовлює **актуальність** теми дослідження.

Об'єктом дослідження слугують ПД англійської та української мови з посесивним об'єктом відчужуваної власності, напр.: *to steal, to snatch, to coax out of*, укр. *вкрасти, вихопити, випросити*. **Предметом** дослідження виступає семантика посесивного об'єкта відчужуваної власності в ПД англійської та української мов. **Мета** роботи полягає в порівняльному описі семантики досліджуваних ПД в обох мовах із розподілом на семантичні групи згідно семантики посесивного об'єкта.

Матеріал дослідження складається з 1062 одиниць (568 – англійська мова, 494 – українська мова), обраних методом суцільної вибірки з лексикографічних джерел англійської та української мов, серед яких The Shorter Oxford English Dictionary (W. Little, H.W. Fowler, J. Coulson), «Великий тлумачний словник сучасної української мови» (В.Т. Бусел) тощо.

1.2. Ідентифікація одиниць дослідження

Наслідуючи ідеї структурної лінгвістики Ю.Д. Апресяна [2; 4], семантику привативних дієслів можна представити у вигляді такої формули тлумачення (далі ФТ): **X каузує Y не мати Z** [14:94; 15:41; 19:425]. Таким чином, у семантиці ПД взаємодіють 3 актанти: X – каузатив [22:3] або агенс [21:6], Y – посесор [3; 10:173] або власник [18:415; 25:149], Z – посесивний об'єкт (об'єкт власності) [10:173; 18:415], зв'язок між якими визначається наступним чином: X та Y пов'язані дією каузативу, Y та Z – посесивним відношенням, яке ускладнюється семою припинення відношення володіння.

Категорія привативності знаходить своє відображення на різних рівнях мови. По-перше, привативність виражається на лексичному рівні, напр., англ. *to steal, to break off*, укр. *красти, відламати* тощо. У цьому випадку значення позбавлення закладено в семантиці слова, що знаходить своє експліцитне відображення у словниковому тлумаченні наведених дієслів, напр., англ. *to steal* «to take something that belongs to someone else» ‘забирати щось, що належить іншій людині’, укр. *красти* «нишком привласнити чуже».

По-друге, категорія привативності може знаходити своє вираження на рівні будови слова, містячи семантику позбавлення в різноманітних словотвірних елементах [37], напр., англійський префікс *dis-*, постпозитивні компоненти *away* та *off*, українські префікси *від-*, *без-* тощо.

Для сучасних англійської та української мов привативність – це категорія, властива виключно дієслову [15], пор. з категорією каритивності [13:5], так званою заперечною приналежністю [20:189], яка, включаючи до свого складу привативність, виражає не тільки дію припинення посесивного відношення, але й, наприклад, відсутність якості (напр., англ. *heartless*, укр. *бездушний*, тобто “той, хто не має душі”), відсутність особи або предмета (напр., англ. *nobody, nothing*, укр. *ніхто, ніщо*) тощо.

У запропонованій роботі досліджуються одиниці, які лежать в межах виключно лексичної привативності.

2. Категорія посесивності в сучасній лінгвістиці

Домінуюча точка зору на категорію посесивності полягає в тому, що посесивність – це категорія, властива насамперед іменникам (напр., англ. *hand, leg*, укр. *рука, нога* тощо) [6:232-233], присвійним займенникам (напр., англ. *his, her*, укр. *мій, його*) [28] та присвійним прийменникам (напр.: англ. *bearded* ‘бородатий’, укр. *безногий* тощо) [9:44]. Також загальноновизнаною є точка зору, запропонована ще Дж. Лайонзом [18:411-414], у подальшому підтримана та поширена іншими лінгвістами [5:203-224; 28:11; 29; 30], що дієслова *мати* та *бути* є універсальними для вираження значення володіння. Менш поширеною є думка, що семантикою володіння також характеризується більш широка група дієслів, різних за семантикою, напр., англ. *to buy, to sell, to fail, to steal, to tear*, укр. *купувати, продавати, бракувати, красти, відривати* тощо [15; 17; 27].

Ключовим для категорії посесивності є поняття об’єкта володіння [10:173; 20:189; 28:18] або, за іншим визначенням, посесивного об’єкта (ПО) [8:192; 15:39; 17:19], адже саме семантика ПО та характер його логіко-семантичного відношення до посесора визначає зв’язок між Y та Z як посесивний [8:193].

За визначенням А.В. Головачової, характер логіко-семантичного зв’язку між Y та Z «є частиною картини світу» [8:194], де актуальною виявляється на думку В.Н. Топорова «межа між тілом (мікрокосмом) та світом (макрокосмом)» [25:158], тобто категорія посесивності – це, по своїй суті, категорія антропоцентрична [9:45]. У залежності від ступеню близькості зв’язку між Y та Z виділяють невідчужувані та відчужувані ПО.

2.1. Поняття невідчужуваної власності

Невідчужувана власність визначається як категорія, яка пов’язує два об’єкта позамовної дійсності таким відношенням, при якому один із них (ПО) є в певному сенсі частиною іншого (посесора) або сприймається як такий [8:193].

Виділяють 1) **абсолютно невідчужувані ПО** (частини тіла та внутрішні органи, видалення яких порушує функціональну цілісність посесора: **рука, нога, серце** тощо; найближчі до людини константні абстрактні сутності: інтелектуальна діяльність (**розум, пам’ять** тощо), фізичні константи (**зріст, вага** тощо), тимчасові константи (**молодість, минуле** тощо)); 2) **відносно невідчужувані ПО** (частини тіла, що відростають: **борода, вуса, волосся**; родинні зв’язки: **мати, син** тощо); та 3) **оказіонально невідчужувані ПО**, посесивна семантика яких актуалізується лише в мовному контексті.

2.2. Поняття відчужуваної власності

У межах **відчужуваної власності** парадигматичний зв’язок між ПО та посесором відсутній у картині світу, ПО не розглядається як властивий посесору обов’язковий або ймовірний елемент [9:61].

До ПО відчужуваної власності належать насамперед предмети, пов'язані з посесором за функцією, тобто об'єкти особистої власності у її вузькому етичному та юридичному сенсі (напр.: гроші, житло, одяг, земельна ділянка тощо). Сюди також належать зв'язки соціального характеру, як, наприклад, класова приналежність посесора, його професія, робота тощо.

3. ПД з ПО відчужуваної власності в англійській та українській мовах

3.1. ПД широкої лексико-семантичної сполучуваності

Аналіз корпусу вибірки демонструє, що переважна більшість досліджуваних одиниць в обох мовах не мають конкретної вказівки на семантику ПО відчужуваної власності (англійська мова 366 ПД, 64,4% загальної кількості дієслів; українська мова 385 одиниць, 77,9%), напр.: англ. *steal – take something belonging to another illegally or without permission, esp. in secret* 'забирати щось, що належить іншому протизаконно або без дозволу, особливо потай', укр. *красти – нишком привласнити чуже*.

Наведені приклади актуалізують семантику саме відчужуваного ПО, але не конкретизують її, такими ПО можуть бути об'єкти матеріального світу та абстрактні сутності, різноманітні за семантикою. Наведемо декілька прикладів з англійської мови.

(1) *She milked the goats; she collected brushwood; she stole a hen's egg now and then, but always put a coin or a pearl in place of it...* 'Вона доїла корів; вона збирала хмиз; вона крала курячі яйця час від часу, але завжди клала замість монету або перлину...' (Woolf V. Orlando).

(2) *He [Nathaniel] killed a Mexican that claimed he stole his horse* 'Він [Натаніель] вбив мексиканця, який стверджував, що він вкрав його коня' (Faulkner W. Light in August)

(3) *...he ... bought a new shirt and a tie and a straw hat, with some of the very money he stole from the woman he murdered* '...він ... купив нову сорочку і краватку, і бриль на ті самі гроші, які він вкрав у жінки, яку вбив' (Faulkner W. Light in August).

У наведених прикладах об'єктами власності при ПД *to steal* виступають відчужувані ПО, проте за своєю семантикою вони значно відрізняються: у прикладі (1) ПО – курячі яйця, у реченні (2) ПО – кінь, у прикладі (3) ПО – гроші.

3.2. ПД із конкретизованою вказівкою на семантику ПО

В обох мовах також функціонує значна кількість ПД, які містять більш конкретизовану вказівку на характер семантики ПО, який вилучається з власності Y, напр.: англ. *to disarm* 'обеззброювати', *to skin* 'знімати з когось одяг, грабуючи'; укр. *обезземелити* 'позбавити власної землі', *роздягати* розм. 'грабувати, знімаючи верхній одяг'.

Група дієслів із вказівкою на позбавлення конкретного ПО становить 212 ПД англійської мови (35,6% загальної кількості досліджуваних одиниць в англійській мові) та 128 ПД української мови (22,1% досліджуваних дієслів). ПД із семантикою вилучення конкретного ПО також різняться за значенням і можуть мати вказівку на 11 ПО в англійській мові (гроші, абстрактна сутність, одяг / взуття, місце, земельна ділянка, зброя, їжа / напої, худоба) та на 10 ПО в українській (гроші, абстрактна сутність, одяг / взуття, місце, земельна ділянка, зброя, їжа / напої, машина).

3.2.1. Найбільшу групу в обох мовах становлять ПД з вказівкою на **гроші** як на об'єкт сфери відчужуваної власності Y. Сюди входять 110 ПД англійської мови (19,4% від загальної кількості одиниць, досліджуваних у роботі) та 48 ПД української мови (9,7% загальної кількості вибірки), напр.: англ. *to hit for* 'просити гроші в когось', *stick* сленг. 'брати з когось надмірну платню'; укр. *розвести* молодіжн. сленг 'примушувати когось витратити гроші, заплатити за щось', *розтрачувати* 'злочинно витратити довірені гроші'.

У свою чергу, частина дієслів цієї підгрупи (35 ПД в англійській мові та 17 ПД в українській) деталізують семантичний характер грошей, які вилучаються з власності Y. В англійській та українській мовах цими коштами можуть бути:

3.2.1.1. Державні грошові збори (англ. мова – 11 ПД, укр. мова – 6 ПД). Для обох мов характерним є функціонування дієслів із семантикою стягнення **податків**, напр.: англ. *to tax* 'оподатковувати', укр. *грабувати* перен. 'нешадно експлуатувати, розорювати податками, поборами'. Виключно в англійській мові функціонують ПД із семантикою стягнення **мита** (напр., англ. *to toll* 'стягувати мито'), **акцизного збору** (напр., англ. *to excise* 'стягувати

акциз, вимагати сплати акцизних стягнень’) та **церковного податку** (десятини) (напр., англ. *to tithe* іст. ‘обкладати церковною десятиною’);

3.2.1.2. Мовний матеріал демонструє, що семантика ПО може вказувати на вилучення з власності Y офіційного грошового стягнення на знак покарання (англ. мова – 10 ПД, укр. мова – 5 ПД). Цим офіційним грошовим стягненням в обох мовах виступає **штраф**, напр., англ. *to fine* ‘зобов’язувати когось сплачувати гроші як покарання’, укр. *штрафувати* ‘накладати грошове стягнення як покарання переважно в адміністративному або судовому порядку’. Лише в англійській мові існують ПД, де грошовим стягненням виступає **пеня** (напр., англ. *to estreat* ‘стягувати пеню’) та **перевитрачені гроші** (напр., англ. юр. *to surcharge* ‘стягувати з когось перевитрачені гроші’);

3.2.1.3. В англійській та українській мовах ПО можуть бути **заборговані гроші** (англ. мова – 4 ПД, укр. мова – 2 ПД). В обох мовах досліджувані ПД такої семантики позначають вилучення заборгованих коштів у боржника (напр., англ. *to debit* ‘примушувати когось сплатити борг’, укр. *постягати* ‘примусити багатьох сплатити борги’).

3.2.1.4. Винятково для англійської мови характерно функціонування ПД, де ПО – **орендна плата** (3 ПД) (напр., англ. *to rack-rent* ‘примушувати когось сплачувати занадто високу, непомірну орендну плату’), **викуп** (2 ПД) (напр., англ. *to ransom* ‘вимагати викуп за когось або щось’), **церковні пожертви** (2 ПД) (напр., англ. *to quest* ‘збирати пожертви (у Римській католицькій церкві)’), **рахунок** (1 ПД) (напр., англ. *to stick* розм. ‘примушувати когось сплатити рахунок за допомогою якоїсь хитрості’) та **ставка в парі** (1 ПД) (напр., англ. *to ramp* сленг. ‘змушувати когось платити за неіснуючим, вигаданим парі’).

3.2.1.5. Тільки в українській мові спостерігаються дієслова з семантикою вилучення з власності Y грошей як плати за певні злочинні, незаконні дії службової особи (тобто на увазі мається **хабар**) (3 ПД) (напр., укр. *доїти* сленг. ‘вимагати і брати у когось хабарі’). Також лише в українській мові є дієслово, де ПО – **премія** (1 ПД) (напр., *депреміювати* ‘позбавляти премії’).

3.2.2. Відчужуваними ПО в досліджуваних одиницях також можуть виступати **одежа / взуття** (англ. мова – 16 ПД, що складає 2,3% аналізованих одиниць; укр. мова – 12 ПД, 2,4% загальної кількості дієслів). Дієслова з ПО – **одежа / взуття** були об’єднані до однієї групи на тій підставі, що значна кількість ПД української мови (5 ПД) не специфікують семантику вдягнутого або взутого, маючи на увазі залучення до розриву посесивного відношення між Y та Z як одяжі, так і взуття, напр., укр. *зривати* ‘рвучким рухом знімати, стягати що-небудь надіте або взуте’.

В англійській мові переважна більшість ПД (15 одиниць) актуалізують семантику вилучення з власності Y одяжі, напр., англ. *to undress* ‘знімати одягу з себе або з когось’. В українській мові таку семантику мають 5 ПД, напр., укр. *роздягати* розм. ‘грабувати, знімаючи верхній одяг’.

На те, що ПО – **взуття** вказує одне дієслово в англійській мові та два ПД в українській, напр., англ. *to unshoe* ‘знімати з когось взуття’, укр. *розбувати* розм. ‘скидати з кого-небудь взуття’.

3.2.3. До сфери відчужуваних ПО, семантику яких актуалізують ПД в обох мовах, також належить **земельна ділянка** (англ. мова – 6 ПД, 1,1% загальної кількості дієслів в англійській мові; укр. мова 5 ПД, що складає 1% одиниць), напр. англ. *to usurp* офіц. ‘незаконно захоплювати землю’, укр. *обезземелити* ‘позбавити власної землі’.

3.2.4. Для обох мов характерна наявність ПД з ПО – **їжа / напої** (англ. мова 1 ПД, 0,2%; укр. мова – 6 ПД, 1,2%), напр., англ. *to keep off* ‘запобігати, забороняти комусь їсти або пити щось шкідливе’, укр. *об’їдати* розм. ‘споживаючи в кого-небудь багато їжі, завдавати йому збитків’. При цьому ПД англійської мови вказує на позбавлення і їжі, і напоїв, а в українській мові для 5 дієслів ПО – **їжа**, а для 1 ПД ПО – **напої** (напр., укр. *обпивати* розм. ‘випивати у кого-небудь багато питва, завдаючи йому збитків’).

3.2.5. До складу групи, де ПО – **зброя** входять 3 ПД англійської мови (0,5% досліджуваних дієслів) та 2 ПД української мови (0,4% від загальної кількості одиниць, які розглядаються в роботі), напр., англ. *to disarm* ‘позбавляти когось зброї’, укр. *роззброювати* ‘відібрати в кого-небудь зброю; позбавити когось засобів озброєння’.

3.2.6. Виключно в англійській мові функціонують дієслова з семантикою відчужування ПО – **тварина** (3 ПД, 0,5%), напр., англ. *to duff* австрал. ‘красти (худобу), перебиваючи тавро’ та ПО – **гаманець** (1 ПД, 0,2%), напр., англ. *to unpurse* ‘вкрасти в когось гаманець’.

3.2.7. Лише в українській мові спостерігається ПД зі значенням позбавлення **машини** (2 ПД, 0,4% від загальної кількості досліджуваних в українській мові дієслів), напр., укр. *вгнати* розм. ‘вкрасти в когось машину’.

3.2.8. Об’єктом відчужуваної власності, яка вилучається у посесора також виступають **абстрактні сутності**. В англійській мові група складається з 62 ПД, що становить 11% від загальної кількості одиниць в англійській мові, та з 34 ПД української мови, що складає 6,9% досліджуваних в українській мові дієслів.

Наслідуючи класифікацію, запропоновану А.В. Головачовою (Головачева 1989:61), ПД цієї групи були розподілені таким чином:

3.2.8.1. ПО – **соціальні перемінні** (в англійській мові сюди входять 26 ПД, в українській – 7 дієслів). В обох мовах такою соціальною перемінною виступає насамперед робота / посада, напр., англ. *to fire* ‘примушувати когось покинути роботу; звільнити’, укр. *звільняти* ‘знімати з роботи’, тобто позбавити роботи. В англійській та українській мовах соціально перемінним ПО можуть бути влада / почесні / привілеї, напр., англ. *to deplume* ‘позбавляти влади, почесей’, в українській мові такою семантикою характеризується одне дієслово *повалити* ‘насильно позбавити влади’.

3.2.8.2. До підгрупи, де семантика соціально перемінного ПО актуалізує **психічний стан** посесора, належать 20 ПД англійської та 14 ПД української мови. Таким психічним станом виступають негативні емоції / почуття, напр., англ. *to expunge* форм. ‘змушувати когось забути якість неприємне почуття’, укр. *гамувати* ‘заглушувати, розрівнювати чий-небудь неспокій, тривогу, хвилювання, тугу і т.ін.’.

Поруч із негативними емоціями / почуттями ПО можуть бути позитивні емоції / почуття, проте кількість дієслів, із семантикою позбавлення позитивних емоцій / почуттів значно менша в обох мовах (7 ПД в англійській та 1 ПД в українській мові), напр., англ. *to shatter* ‘повністю розбивати сподівання, надію на щось’, укр. *обезнадіювати* ‘позбавляти надії’.

Виключно для української мови характерним є вживання ПД на позначення позбавлення бажання / прагнення (4 ПД української мови), напр., *знеохочувати* розм. ‘позбавляти кого-небудь якогось бажання, прагнення до чогось’.

3.2.8.3. Абстрактною сутністю, яка вилучається з власності Y, також, як демонструє аналіз досліджуваних одиниць, може бути **фізичний стан** (англ. мова – 8 ПД, укр. мова – 7 ПД). В обох мовах до кола ПД із семантикою ПО фізичного стану належать одиниці зі значенням позбавлення життєвих сил / енергії, напр. англ. *to emasculate* перен. ‘позбавляти сили або енергії’, укр. *обезсилювати* ‘позбавляти сили, робити безсилим’.

До цієї підгрупи також належать 3 ПД англійської мови та 2 ПД української, де ПО – фізичне відчуття, напр., англ. *to benumb* ‘позбавляти відчуття, знеболювати’, укр. *знеболювати* ‘за допомогою спеціальних ліків або препаратів штучно усувати відчуття болю’.

3.2.8.4. До дієслів із семантикою вилучення абстрактної сутності з власності Y також належать одиниці обох мов зі значенням позбавлення **звички / навички**, сюди належить 2 ПД англійської та 6 ПД української мови, напр., англ. *to cure (of)* ‘примушувати когось позбавитись поганої звички’, укр. *відучувати* ‘примушувати позбутися певної звички’.

Лише в українській мові ПД, віднесені до цієї підгрупи, ПО не тільки звичка, але й навичка, напр., укр. *детренувати* ‘позбавляти навичок, набутих тренуванням’.

3.2.8.5. Винятковим для англійської мови є функціонування групи дієслів на позначення позбавлення **ідеї / думки** (4 ПД), напр., англ. *to plagiarize* ‘брати та використовувати чийсь ідеї або думки та видавати їх за свої власні’. В українській мові відповідностей серед дієслів зафіксовано не було, еквівалентним англійським ПД зазначеної семантики є словосполучення *займатися плагіатом*.

3.2.8.6. Тільки для англійської мови характерно вживання дієслів, де ПО – час, напр., англ. *to trench on* ‘посягати на чийсь час’, та зобов’язання, напр., англ. *to relieve* юр. ‘звільняти людину від якогось зобов’язання’.

Таблиця 1.

Семантика відчужуваного ПО в англійській та українській мовах

Семантика ПО	Англійська мова			Українська мова		
	Головний	Дієприкметник	Приклади	Головний	Дієприкметник	Приклади
незаконна вказівка на ПО			незаконно забирати щось, що належить іншому’,			‘нишком привласнити чуже’
			‘стягувати пеню’			‘увести ‘злочинно витратити довірені гроші’
зуття			‘знімати одягу з себе або з когось’			розм. ‘грабувати, знімаючи верхній одяг’
ділянка			фіц. ‘незаконно захоплювати землю’			‘лити ‘позбавити власної землі’
ї			‘запобігати, забороняти комусь їсти або пити щось шкідливе’			розм. ‘споживаючи в кого-небудь багато їжі, завдавати йому збитків’
			‘позбавляти когось зброї’			‘увести ‘відібрати в кого-небудь зброю’
			страл. ‘красти (худобу), перебиваючи тавро’			
			‘вкрасти в когось гаманець’			
						розм. ‘вкрасти в когось машину’
на сутність			‘зняти, позбавляти роботи’			‘зняти з роботи’

4. Проведене дослідження дозволяє зробити такі висновки :

4.1. Категорія привативності – це складна лексико-синтаксична категорія, властива всім мовам світу, яка об'єднує в собі три фундаментальні категорії мови: каузативність, посесивність та заперечення, але до теперішнього часу привативність залишається недостатньо вивченою (див. п. 1.1.).

4.2. Корпус аналізованих одиниць в обох мовах може бути розподілений на дві великі групи: дієслова широкої лексико-семантичної сполучуваності з узагальненою вказівкою на вилучення посесивного об'єкта відчужуваної власності (див. п. 3.1.) та привативні дієслова з семантикою вилучення посесивного об'єкта конкретної семантики (див. п. 3.2.). В обох мовах більшість становлять дієслова з узагальненою вказівкою на семантику об'єкта володіння, в той час як одиниці, які конкретизують посесивний об'єкт відчужуваної власності, складають значно меншу частину (див. Таблицю 1.).

4.3. У результаті аналізу семантики посесивного об'єкта в привативних дієсловах англійської та української мов було виділено дванадцять посесивних об'єктів. Привативні дієслова з вказівкою на вилучення з власності посесора восьми об'єктів є спільними для обох мов: **гроші, одяг / взуття, земельна ділянка, зброя, їжа / напої, абстрактна сутність** (див. п.п. 3.2.1. – 3.2.5.). Виключно в англійській мові досліджувані одиниці можуть характеризуватися об'єктами володіння **худоба та гаманець** (див. п. 3.2.6.); винятково для української мови властивим є функціонування діслів із семантикою позбавлення **машини** (див. п. 3.2.7.).

Особливістю досліджуваних одиниць в англійській мові є те, що більша частина лексем конкретизують семантику посесивного об'єкта порівняно з дієсловами української мови (див. Таблицю 1).

4.4. В англійській мові досліджувані одиниці демонструють дещо більшу різноманітність семантики посесивних об'єктів (10 об'єктів володіння), ніж дієслова української мови (9 посесивних об'єктів) (див. Таблицю 1).

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Алиева Н.Ф. Типологические аспекты индонезийской грамматики. Аналитизм и синтетизм. Посесивность. – М.: Фонд «Новое тысячелетие», 1998. – 328 с.
2. Апресян Ю.Д. Идеи и методы современной структурной лингвистики. – М.: Просвещение, 1966. – 302 с.
3. Апресян Ю.Д. Синтаксические средства выражения посесивности // Категория притяжательности в славянских и балканских языках: Тезисы совещаний. – М.: Наука, 1983. – С. 4 - 9.
4. Апресян Ю.Д. Типы соответствия семантических и синтаксических актантов // Проблемы типологии и общей лингвистики. – СПб., 2006. – С. 15-27.
5. Бенвенист Э. Общая лингвистика. – М.: Прогресс, 1974. – 447 с.
6. Воловачева А.В. К вопросу о прагматическом аспекте категории посесивности (ее роль в организации текста загадки) // Славянское и балканское языкознание. Проблемы диалектологии. Категория посесивности. – М.: Наука, 1986. – С. 230-240.
7. Гайсина Р.М. Лексико-семантическое поле глаголов отношения в современном русском языке. – Саратов: Изд-во Саратов. ун-та, 1981. – 196 с.
8. Головачева А.В. К вопросу о соотношении категорий неотчуждаемости и определенности // Славянское и балканское языкознание. Проблемы диалектологии. Категория посесивности. – М.: Наука, 1986. – С. 192-201.
9. Головачева А.В. Категория посесивности в плане содержания // Категория посесивности в славянских и балканских языках / Ин-т славяноведения и балканистики; Отв. ред. Вяч.Вс. Иванов. – М.: Наука, 1989. – С. 44-111.
10. Головачева А.В. Семантико-синтаксические посесивные структуры в западнославянских и русском языках // Этюды по типологии грамматических категорий в славянских и балканских языках. – М.: Индрик, 1995. – С. 173-245.
11. Данильчук І.Г. Функціонально-семантичне поле посесивності в сучасній українській мові: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.01. / Одес. держ. ун-т. – Одеса, 1995. – 245 с.
12. Иванов Вяч.Вс. Категория лишительности в языках евразийского языкового союза // Типологическое и сопоставительное изучение славянских и балканских языков: Тезисы докладов и сообщений межреспубликанской конференции (октябрь 1992 г.). – М.: Ин-т славяноведения и балканистики РАН, 1992. – С. 15.
13. Иванов Вяч.Вс. Типология лишительности (каритивности) // Этюды по типологии грамматических категорий в славянских и балканских языках. – М.: Индрик, 1995. – С. 5-59.
14. Калиушенко В.Д. Типология локативных, посесивных и атрибутивных отсубстантивных глаголов // Вопросы языкознания. – 1987. – № 1. – С. 93-105.
15. Калиушенко В.Д. Типология отыменных глаголов. – Донецк: Донеччина, 1994. – 422 с.
16. Колечко М.Д. Посесивні конструкції в українській та російській мовах: Автореф. ... дис. канд. філол. наук: 10.02.01., 10.02.02 / Київ. пед. ін-т. – К., 1995. – 21 с.
17. Константінова О.О. Статичні посесивні дієслова зі значенням заперечення в німецькій та українській мовах: Дис. ... канд. філол. наук: 10.02.17 / Донецький національний університет. – Донецьк, 2006. – 218 с.
18. Лайонз Дж. Ведение в теоретическую лингвистику. – М.: Прогресс, 1978. – 544 с.
19. Мельчук И.А. Курс общей морфологии [в 4 т.]. – Москва – Вена: Языки русской культуры, Венский славистический альманах, 1998. – Т. 2. – 544 с.
20. Молошная Т.Н. Сложные и производные слова с посесивным значением в болгарском и сербском языках // Славянское и балканское языкознание. Проблемы диалектологии. Категория посесивности. – М.: Наука, 1986. – С. 189-191.
21. Недялков В.П., Сильницкий Г.Г. Типология каузативных конструкций. Морфологический каузатив. – Л.: Наука, 1969. – 311 с.
22. Падучева Е.В. Типы каузальных отношений в семантической структуре лексемы // Russian Linguistics. – 1994. – Vol. 18. – № 1. – P. 1 - 16.

23. Родионова А.А. Подклассы глаголов направленного действия // Лингвистические исследования. 1976. Грамматические категории. - М.: Изд-во Акад. наук СССР, 1976. - С. 132-146.
24. Сильницкий Г.Г. Семантические и валентностные классы английских каузативных глаголов: Дис. ... д-ра филол. наук: 10.02.04 / Смоленск. гос. пед. ин-т. - Смоленск, 1974. - 442 с.
25. Топоров В.Н. О некоторых предпосылках формирования категории посессивности // Славянское и балканское языкознание. Проблемы диалектологии. Категория посессивности. - М.: Наука, 1986. - С. 142-167.
26. Цыпанов Е.А. Грамматические категории глагола в коми языке. - Сыктывкар: РАН, Уральск. отделение Коми научный центр, Ин-т языка, лит-ры и истории, 2005. - 284 с.
27. Чанышева Г.А. Посессивные глаголы в английском и немецком языках: Дис. ... канд. филол. наук: 10.02.17 / ДонНУ. - Донецк, 2000. - 213 с.
28. Чинчлей К.Г. Типология категории посессивности: Монография. - Кишинев: Штиинца, 1990. - 154 с.
29. Christie J.J. Locative, Possessive and Existential in Swahili // Foundations of Language. International Journal of Language and Philosophy. - 1970. - Vol. 6. - № 2. - P. 166-177.
30. Fillmore Ch.J. Lexical Entries for Verbs // Foundations of Language. International Journal of Language and Philosophy. - 1968. - Vol. 4. - № 4. - P. 373-393.
31. Heine B. Possession. Cognitive Sources, Forces and Grammaticalization. - Cambridge: Cambridge University Press, 1997. - 274 p.
32. Kaliušenko V.D. Typologie denominaler Verben. - Tübingen: Niemeyer, 2000. - 253 S.
33. Katamba F. Morphology. - London: Macmillan Press Ltd., 1993. - 354 p.
34. Levin B., Rappaport M.H. A Preliminary Analysis of Causative Verbs in English // Lingua. - 1994. - Vol. 92. - № 1/4. - P. 35-77.
35. Oppentocht L. Lexical Semantic Classification of Dutch Verb. Towards Constructing NLP and Human-Friendly Definition. - Leiden: Unitgever Led, 1999. - 291 p.
36. Song J.J. Linguistic Typology: Morphology and Syntax. - Pearson Education Ltd., 2001. - 406 p.
37. Zimmer K.E. Affixal Negation in English and Other Languages: An Investigation of Restricted Productivity // Word. - Vol. 20. - № 2. - Supplement: Monograph № 5, 1964. - 105 p.

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

Ольга Залужна – викладач кафедри англійської філології Донецького національного університету.
Наукові інтереси: лексична семантика дієслова в англійській та українській мовах.

СИНТАКСИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ РЕЧЕНЬ У МОЛОДІЖНОМУ ДИСКУРСІ (на матеріалі англійськомовних інтернет-статей)

Олександра КРАСНОВА (Кіровоград, Україна)

У статті розглянуто синтаксичні особливості молодіжного інтернет дискурсу шляхом аналізу функціональних характеристик різних типів речення залежно від комунікативної інтенції мовця, проаналізовано особливості вживання простих та складних речень у мові інтернет-статей, виявлено частотність вживання різних типів речення та надано лінгвістичне тлумачення результатам.

This article studies syntactic peculiarities of youth Internet discourse by means of analysis of functional characteristics of different types of sentences. Linguistic interpretation of simple, semi-compound, compound, and complex sentences is given in this paper.

Актуальність дослідження молодіжного інтернет-дискурсу зумовлена його недостатнім вивченням у сучасній лінгвістиці та необхідністю більш глибокої розвідки його синтаксичних особливостей, зокрема використання різних структурних типів речення у молодіжному електронному дискурсі.

Вивчення особливостей та закономірностей використання мовних одиниць у текстах є релевантним для сучасного лінгвістичного процесу. Значну увагу приділено вивченню речення з точки зору його розвитку та функціонування в сучасній англійській мові.

В епоху глобальних комунікацій, Інтернет-спілкування динамічно розвивається і зумовлює підвищення інтересу багатьох дослідників до його різноаспектного аналізу. Численні наукові розвідки засвідчують, що великого значення набуває дослідження синтаксичних особливостей Інтернет-дискурсу (Г.Браун [14], Д.Маршал [15], Н.Белмор [16], О.Горошко [17], М.Хілз [18], С.Йетс [21]).

У процесі дослідження розглянуто значну кількість теоретичних праць вітчизняних і зарубіжних учених-германістів, зокрема Л.С.Бархударова [2], М.Я.Блоха [3], В.В.Виноградова [4], І.П.Іванової, В.В.Бурлакової, Г.Г.Почепцова [5], А.М.Пешковського [8], О.І.Смірницького [9], Ф.Ф.Фортунатова [10], А.А.Шахматова [12], Г.Браун [14], Г.Ліч [19], Е.А.Мороховська [7], Д.Наполі [20], Р.Квірк, С.Грінбаум [22] та ін.

Мета написання статті полягає у визначенні синтаксичних особливостей молодіжного інтернет дискурсу шляхом аналізу функціональних характеристик різних типів речення залежно від комунікативної інтенції мовця. Для вирішення поставлених завдань комплексно застосовувались такі методи: індукція, дедукція, аналіз, синтез, функціонально-